ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΣΚΙΑΔΑΣ

100 ΧΡΟΝΙΑ
ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
1896-1996

ΤΑ ΝΕΑ

ΑΘΗΝΑ 1996

Μελβούρνη, 1956
Μακριά από τους ανταγωνισμούς του «παλαιού κόσμου»

Η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή ανέθεσε την διοργάνωση και διεξαγωγή των Αγώνων της 16ης Ολυμπιάδος στην Μελβούρνη της μακρινής Αυστραλίας. Κανείς δεν ήταν δυνατόν να φαντασθεί πόσα απρόβλεπτα γεγονότα και δυσκολίες έπρεπε να αντιμετωπισθούν, για να στεφθεί με επιτυχία η διοργάνωση. Ο Avery Brundage, πρόεδρος της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, επεσκέφθη το 1954 την Μελβούρνη, για να επιθεωρήσει τις προπαρασκευαστικές εργασίες. Η κατάσταση που επικρατούσε τον απογοήτευσε, γιατί οι Αυστραλοί εργάζονταν με βραδείς ρυθμούς και με δυσφορία διέθεταν τα απαραίτητα κεφάλαια για τη μετατροπή του γηπέδου κρίκετ σε αθλητικό στάδιο, την ίδρυση αθλητικού χωριού αλλά και για όλες τις απαραίτητες προετοιμασίες για τη διοργάνωση[1].

Λίγες εβδομάδες πριν από την διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων στην Μελβούρνη, η διεθνής κοινή γνώμη ήταν ανάστατη και η κατάσταση τεταμένη λόγω της οξύνσεως στην περιοχή της Διώρυγας του Σουέζ. Την αποσόβηση περαιτέρω περιπλοκών σ' εκείνη την περιοχή ακολούθησαν δραματικά γεγονότα στην Ουγγαρία. Τον μεγάλο ξεσηκωμό των Ούγγρων φοιτητών στη Βουδαπέστη κατέστειλαν με αιματηρό τρόπο τα εισβάλλοντα στη χώρα σοβιετικά τανκς. Το γεγονός αυτό και η διεθνής αναταραχή που προκάλεσε, δημιούργησαν φόβους για αναβολή της Ολυμπιάδος. Αρκετές χώρες ματαίωσαν τις Ολυμπιακές αποστολές τους στη Μελβούρνη. Οι Αγώνες όμως διεξήχθησαν και οι δύο Γερμανίες (Δυτική και Ανατολική) συμφώνησαν και παρέταξαν μία και ενιαία γερμανική ομάδα[2]. Ο πρόεδρος της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής δήλωνε «...*οποιεσδήποτε και αν είναι οι πολιτικές εξελίξεις, κανένα έθνος δεν πρέπει να καταστρέφει το πνεύμα της συνεργασίας που επικρατεί στους Ολυμπιακούς Αγώνες...*»[3].

Η διεξαγωγή της 16ης Ολυμπιάδος στη Μελβούρνη της Αυστραλίας ήταν επόμενο να προκαλέσει πλήθος νέων θεμάτων προς επίλυση. Η ΔΟΕ εκλήθη να αντιμετωπίσει τεχνικά ζητήματα για πολλά αθλήματα. Παρέμεινε μόνο σε εκκρεμότητα το πρόβλημα που δημιουργήθηκε με τα ιππικά αγωνίσματα, λόγω της ισχύος στην Αυστραλία ενός νόμου απαγορευτικού για την εισαγωγή οποιουδήποτε ίππου από άλλη χώρα. Η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή προέκρινε τελικά την εναλλακτική πρόταση της Σουηδίας να διεξαχθούν τα ιππικά αγωνίσματα στη Στοκχόλμη, όπως τελικώς έγινε, με την μεταφορά ίππων από Ασία, Αμερική και Ευρώπη[4].

Οι δυσχέρειες δεν έκαμψαν τους Αυστραλούς διοργανωτές, οι οποίοι κατέβαλαν φιλότιμες προσπάθειες, προκειμένου να αντεπεξέλθουν στις οργανωτικές ανάγκες. Υπήρξαν λάθη και δυσκολίες προερχόμενες από την απειρία των διοργανωτών, η καλή διάθεση και η προσπάθεια των οποίων ήσαν όμως συνθήκες ικανές, ώστε να οδηγηθεί η όλη διεξαγωγή σε επιτυχία μεγαλύτερη ίσως από την αναμενόμενη[5].

Οι αγώνες

Δεν ήταν βεβαίως τυχαία η εποχή τελέσεως των Αγώνων στην Μελβούρνη, δηλαδή στα τέλη Νοεμβρίου, που είναι για την Αυστραλία η αντίστοιχη ευρωπαϊκή καλοκαιρινή εποχή. Ωστόσο, ο καιρός δεν ευνόησε τους Αγώνες οι οποίοι διεξήχθησαν υπό βροχή, κρύο και δυνατούς ανέμους, με μοναδική εξαίρεση την αφόρητα ζεστή ημέρα ενάρξεως, κατά την διάρκεια της οποίας στο κατάμεστο από 103.000 θεατές στάδιο σημειώθηκαν πολλές λιποθυμίες[6]. Ημέρα ενάρξεως των Αγώνων ήταν η 22α Νοεμβρίου και ημέρα λήξεως η 8η Δεκεμβρίου. Οι θεατές κατέφθασαν απ' όλη την Αυστραλία, κατέκλυσαν τα Στάδια και τα γήπεδα επευφημώντας και χειροκροτώντας εγκάρδια τους 2.813 αθλητές και τις 371 αθλήτριες από 67 διαφορετικές χώρες. Σύμφωνα με τις επί-

Φωτο: Αρχ. Μ. Ρομπής

Avery Brundage

σημες στατιστικές, 3.000.000 άνθρωποι παρακολούθησαν τη διαδρομή της φλόγας πριν από την τελετή ενάρξεως[7].

Κατά την τελετή ενάρξεως και μετά την παρέλαση των αθλητών στο στάδιο, έφθασε και μετέδωσε τη φλόγα στον βωμό του σταδίου ο τελευταίος λαμπαδηδρόμος, που ήταν ο έφηβος πρωταθλητής των δρόμων Ron Clarke. Τον όρκο απήγγειλε ο John Landy και ακολούθησε η κήρυξη των Αγώνων από τον δούκα του Εδιμβούργου, ο οποίος είχε προσκληθεί γι' αυτόν τον σκοπό[8]. Σημαντικό ήταν το μήνυμα που απέστειλε - μέσω του λόγου του - κατά την τελετή ενάρξεως ο πρόεδρος της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, Avery Brundage: «*...είτε δίκαιοι είτε άδικοι είναι οι επιδιωκόμενοι σκοποί εκείνων που κατά καιρούς διαφωνούν, δεν είναι δυνατόν και δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται οι Ολυμπιακοί Αγώνες για πολιτικούς σκοπούς. Οι Ολυμπιάδες είναι η παγκόσμια έκφραση της ενδόμυχης ελπίδας και της προσευχής των ανθρώπων για την ειρήνη και την ησυχία. Δεν επιτρέπεται να συγχέεται ο ευγενής ανταγωνισμός των ατόμων με τις αντιθέσεις των κρατών ή των ομάδων...*»[9].

Εκτός από τα αθλήματα στίβου (ανδρών-γυναικών), στην Ολυμπιάδα της Μελβούρνης έλαβαν χώρα η κολύμβηση (ανδρών-γυναικών), η γυμναστική (ανδρών-γυναικών), η οπλομαχία (ανδρών-γυναικών), η πάλη, η άρση βαρών, η πυγμαχία, τα ιππικά αγωνίσματα, η σκοποβολή, το μοντέρνο πένταθλο, η ποδηλασία, η κωπηλασία, η ιστιοπλοΐα, το κανοτάζ, το ποδόσφαιρο, το χόκεϊ, η υδατοσφαίριση και η καλαθοσφαίριση.

Το επίπεδο των αθλητών ήταν υψηλότατο, γεγονός που κατεδείχθη από τις ελάχιστες διαφορές επιδόσεων ανάμεσα στους νικητές. Οι Αμερικανοί αθλητές ανέδειξαν τις ΗΠΑ πρώτη αθλητική δύναμη στον αθλητισμό στίβου, κατακτώντας 16 χρυσά, 5 αργυρά και 5 χάλκινα μετάλλια. Ακολούθησαν οι Ρώσοι με 4 χρυσά, 7 αργυρά και 10 χάλκινα, οι Αυστραλοί με 4 χρυσά, 2 αργυρά και 6 χάλκινα, και οι Άγγλοι με 1 χρυσό, 4 αργυρά και 2 χάλκινα μετάλλια.

«Αθλητής» της Ολυμπιάδος ανεδείχθη ο Ρώσος Vladimir Kuts, νικητής των δρόμων 5.000 και 10.000 μέτρων. Αξίζει να σημειωθεί η τακτική του Kuts στον δρόμο των 10.000 μ. έναντι του κυριότερου αντιπάλου του, Άγγλου G. Pirie, ο οποίος τον ακολούθησε με πείσμα. Για να απομακρυνθεί του αντιπάλου του πραγματοποιούσε μια δυνατή επιτάχυνση σε κάθε στροφή. Έως την 21η στροφή, ο Pirie πέτυχε να ακολουθεί πιστά τον Kuts αλλά η εξαντλητική τακτική του Ρώσου τού προκάλεσε ιδιαίτερη κόπωση, με αποτέλεσμα να τερματίσει όγδοος. Στα πρώτα πέντε χιλιάδες μέτρα ο χρόνος του Kuts

Η ελληνική αποστολή παρελαύνει πρώτη στη Μελβούρνη, το 1956

Φωτό: Αρχ. ΕΟΑ

Η αθλήτρια της Σοβιετικής Ενώσεως Larissa Latynina, κάτοχος του χρυσού μεταλλίου στη γυμναστική από το 1956 έως το 1964

ήταν καλύτερος από την επίδοση του Zatopek στα 5.000 μ., το 1952.

Στα αγωνίσματα των γυναικών διακρίθηκαν οι αθλήτριες της Αυστραλίας, οι οποίες υπερίσχυσαν σε όλους τους δρόμους. «Αθλήτρια» της Ολυμπιάδος υπήρξε η αθλήτρια της διοργανώτριας χώρας Betty Cuthbert, η οποία κέρδισε τρία χρυσά μετάλλια στο δρόμο 100 και 200 μέτρων και στη σκυταλοδρομία γυναικών (4Χ100), όπου πρώτη ανεδείχθη η ομάδα της Αυστραλίας.

Όπως αναφέρθηκε, τα ιππικά αγωνίσματα δεν ετελέσθησαν στη Μελβούρνη αλλά στη Στοκχόλμη (10-17 Ιουνίου), λόγω της ισχύος του προαναφερθέντος νόμου. Η διοργάνωση της ιππικής Ολυμπιάδος ήταν εξαιρετική. Συμμετείχαν 145 άνδρες και 13 γυναίκες από 29 κράτη. Τους αγώνες παρακολούθησαν η βασίλισσα της Αγγλίας Ελισάβετ Β' και ο βασιλιάς της Σουηδίας, Γουσταύος Αδόλφος ΣΤ'. Τηρήθηκε απόλυτη τάξη και ίσχυσε πλήρως το τελετουργικό μέρος με τη μεταφορά της φλόγας από την Αρχαία Ολυμπία. Ανεξαρτήτως όμως της επιτυχίας των ιππικών αγώνων, οι φίλαθλοι δυσανασχέτησαν και τέτοιο φαινόμενο - κατά πολλούς διασπαστικό των Ολυμπιακών Αγώνων - δεν επανελήφθη[10].

Η ελληνική συμμετοχή

Αρχηγός της ελληνικής αποστολής ορίσθηκε ο πολιτικός μηχανικός, γενικός γραμματέας της Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων Βασίλειος Λεοντόπουλος, αρχηγός των σκοπευτών ο Γ. Βήχος, των κωπηλατών ο Αθ. Κουτσικόπουλος, των αθλητών ο προπονητής Όττο Σίμιτσεκ και των ιστιοπλόων ο Κωνσταντίνος Σταυρίδης. Ως σύνδεσμοι της Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων στην Οργανωτική Επιτροπή ορίσθηκαν οι Ορέστης Γιάκας και Ε. Groman[11]. Συνολικά έλαβαν μέρος 12 αθλητές.

Στους αγώνες *Στίβου* συμμετείχαν οι Ευάγγελος Δεπάστας (800 μ., 1.500 μ.), Δημήτριος Κωνσταντινίδης (800 μ., 1.500 μ.), Γεώργιος Παπαβασιλείου (1.500 μ., 3.000 μ. μετ' εμποδίων), Ιωάννης Καμπαδέλης (110 μ. μετ' εμποδίων, 400 μ. μετ' εμποδίων), Γεώργιος Τσακανίκας (σφαιροβολία) και Γεώργιος Ρουμπάνης (άλμα επί κοντώ).

Η απόδοση των Ελλήνων αθλητών του στίβου θα μπορούσε να θεωρηθεί ικανοποιητική. Ξεχώρισε ο 27ετής άλτης Γ. Ρουμπάνης στο άλμα επί κοντώ με επίδοση 4,50 μ. κατακτώντας έτσι το χάλκινο μετάλλιο. Η εφημερίδα «*Αυγή*» υποδέχθηκε «*...με εθνική υπερηφάνεια ... την ελληνική σημαία στον ιστό του Ολυμπιακού σταδίου...*». «*...Μεγάλη είναι η υπερηφάνεια...*», συνέχισε η ίδια εφημερίδα «*...των Ελλήνων της Αυστραλίας, γιατί επιτέλους η Ελληνική σημαία δεν υψώθηκε "τιμής ένεκεν" για τους "αρχαίους ημών προγόνους" αλλά για τη σύγχρονη ζωντανή Ελλάδα...*»[12]. Για πρώτη φορά μετά τους Ολυμπιακούς της Στοκχόλμης του 1912, όταν ο Τσικλητήρας ανακηρύχθηκε τρίτος Ολυμπιονίκης στο άλμα εις ύψος άνευ φοράς, Έλληνας αθλητής κατέλαβε μία από τις τρεις πρώτες θέσεις. Η επίδοση του Γ. Ρουμπάνη (4,50 μ.) απετέλεσε νέα ελληνική και βαλκανική επίδοση και υστερούσε μόνον κατά ένα εκατοστό από την ευρωπαϊκή επίδοση που κατείχε ο Φινλανδός Λάντστρεμ (4,51 μ.)[13].

Ο 22ετής σφαιροβόλος Γ. Τσακανίκας κατετάγη 8ος με επίδοση 16,56 μ. καταρρίπτοντας συγχρόνως το δικό του πανελλήνιο ρεκόρ (16,24 μ.). Ο 26χρονος Γ. Παπαβασιλείου κατετάγη 13ος στο δρόμο 3.000 μ. με φυσικά εμπόδια, ενώ απεκλείσθη στον προκριματικό του δρόμου των 1.500 μ.. Ο 24ετής Ευάγγελος Δεπάστας απεκλείσθη επίσης στους ημιτελικούς των 800 μ. και στους προκριματικούς των 1.500 μ. Ο 29χρονος Ι. Καμπαδέλλης έφθασε στους ημιτελικούς του δρόμου 400 μ. μετ' εμποδίων όπου και απεκλείσθη, ενώ ήδη είχε αποκλεισθεί στους και προκριματικούς των 110 μ. μετ' εμποδίων. Ο 23χρονος Δ. Κωνσταντινίδης απεκλείσθη στον προκριματικό των 800 μ. και κληρώθηκε στην πρώτη σειρά των προκριματικών των 1.500 μ., στους οποίους όμως δεν στάθηκε δυνατόν να λάβει μέρος λόγω θλάσεως μυών κατά τις προπονήσεις.

Στην *Ελληνορωμαϊκή Πάλη* συμμετείχε μόνον ο Αντώνιος Γεωργούλης (κατηγ. 87 κιλά) και στην *Ελευθέρα* ο Σπυρίδων Δευτεραίος (κατηγ. 87 κιλά). Ο 28ετής Α. Γε-

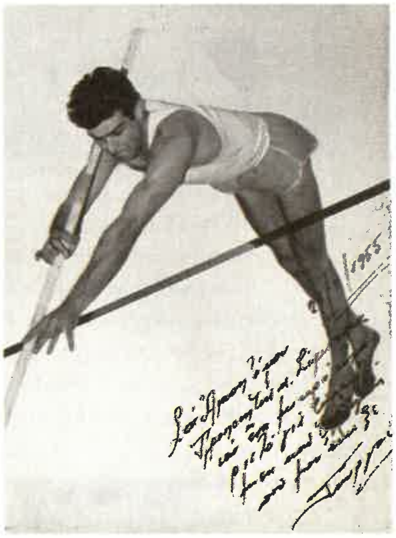

Γιώργος Ρουμπάνης. Γεννήθηκε στις 31 Ιουλίου 1939, στην Τρίπολη. Υπήρξε από τις πολύ μεγάλες μορφές του βαλκανικού αθλητισμού κατά την μεταπολεμική περίοδο. Το 1956 στην Ολυμπιάδα της Μελβούρνης πήρε το χάλκινο μετάλλιο στο επί κοντώ με 4.50 έναντι 4.55 του νικητή Ρίτσαρτς. Ο Ρουμπάνης έγινε δύο φορές και ρέκορντμαν Ευρώπης, το 1957 και το 1958. Για πρώτη φορά το 1953 έλαβε μέρος στους Βαλκανικούς Αγώνες, όπου και κατέκτησε το χρυσό μετάλλιο κατά τα έτη 1957-1959

Φωτό: Αρχ. ΕΟΑ

Μέλη της ελληνικής αποστολής σε αναμνηστικό στιγμιότυπο μπροστά από την Ακρόπολη. Διακρίνονται από αριστερά προς τα δεξιά οι: Δ. Κωνσταντινίδης, Αντ. Γεωργούλης, Ι. Καμπαδέλλης, Γ. Τσακανίκας, 'Οθ. Σίμιτσεκ, Ε. Δεπάστας, Γ. Παπαβασιλείου

ωργούλης νίκησε στον α' γύρο τον Αυστραλό Joseph Zammit και ηττήθηκε στον β' και γ' γύρο από τους Kaplan Hamit (Τουρκία) και Bulgarelli Adelmo (Ιταλία) αντιστοίχως. Ο Σπυρίδων Δευτεραίος απεκλείσθη από τον α' προκριματικό γύρο ηττηθείς από τον Ιρλανδό Gerald Martina[14].

Στη *Σκοποβολή* συμμετείχαν οι Ευάγγελος Χρυσάφης (αυτόματο πιστόλι ανδρεικέλων) και Ιωάννης Κούτσης (αγώνας κατά πηλίνων δίσκων), οι οποίοι κατετάγησαν 21ος και 12ος αντίστοιχα.

Στην *Κωπηλασία* συμμετείχε ο Νικόλαος Χατζηγιακουμής (σκιφ) και στην *Ιστιοπλοΐα* ο Σπυρίδων Μπόνης. Ο πρώτος έφθασε στους προκριματικούς και κατά τη διάρκεια επαναληπτικού αγώνος (repechage) παρασύρθηκε από ισχυρό ανεμοστρόβιλο αλλά επανήλθε στη διαδρομή και συνέχισε τον αγώνα ενώ ο Σπυρίδων Μπόνης, συλλέγοντας τελικώς 1.137 βαθμούς, κατετάγη 12ος στο σκάφος κατηγορίας «sharpie» (κυβερνήτης)[15].

Cortina d'Ampezzo, 1952-Χειμερινοί Ολυμπιακοί

Οι 7οι Χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες διεξήχθησαν στο νέο χειμερινό κέντρο στους Δολομίτες της Βορείου Ιταλίας από 26 Ιανουαρίου έως 5 Φεβρουαρίου. Εκεί προβλεπόταν να διεξαχθούν οι Αγώνες το 1944, αλλά αναβλήθηκαν εξαιτίας του Β' Παγκοσμίου Πολέμου[16]. Η ιταλική Οργανωτική Επιτροπή κατέβαλε μεγάλη προσπάθεια για την προετοιμασία των Αγώνων και διέθεσε μεγάλα χρηματικά ποσά για την κατασκευή εξαιρετικών αγωνιστικών χώρων. Για πρώτη φορά οι Αγώνες μεταδόθηκαν από δίκτυο τηλεοράσεως. Εκτός από τους θεατές των τηλεοπτικών δικτύων, τους Αγώνες παρακολούθησαν περίπου 157.000 φιλάθλοι. Το ενδιαφέρον των τελευταίων επικεντρώθηκε - κυρίως - στα αλπικά αθλήματα, με αποτέλεσμα μικρή προσέλευση στα βόρεια αγωνίσματα[17].

Ο **Veikko Hakulinen**, ο οποίος κατέκτησε το χρυσό μετάλλιο στους Αγώνες του 1952 στο 'Oslo και του Squaw Valley το 1960

Στους Αγώνες έλαβαν μέρος 32 χώρες με 819 αθλητές, εκ των οποίων 132 ήσαν γυναίκες. Πρώτη φορά συμμετείχε η Σοβιετική Ένωση και με κοινή ομάδα η Δυτική και η Ανατολική Γερμανία[18]. Συνολικά, διεξήχθησαν έξι χειμερινά αθλήματα με 24 αγωνίσματα, γεγονός που επέφερε την τροποποίηση του προγράμματος με την προσθήκη των αποστάσεων 15.000 μ., 30.000 μ. και 50.000 μ. αλλά και της σκυταλοδρομίας γυναικών 3Χ5.000 μ.

Η Ελλάδα συμμετείχε με 3 αθλητές, τον Αλέξανδρο Βουξινό, τον 'Αρη Βατιμπέλ-

λα και τον Χρήστο Παπαγεωργίου. Αρχηγός της αποστολής ήταν ο Αθανάσιος Τζάρτζανος. Ο Αλέξ. Βουξινός απεκλείσθη από το αγώνισμα της γιγαντιαίας τεχνικής καταβάσεως, γιατί εξήλθε της διαδρομής ύστερα από πτώση, ενώ δεν μετείχε στην ελεύθερη κατάβαση λόγω τραυματισμού του κατά την προπόνηση. Ο Άρης Βατιμπέλλας έλαβε μέρος σε τρία αγωνίσματα, της γιγαντιαίας τεχνικής καταβάσεως, της ελευθέρας και της τεχνικής καταβάσεως. Στο πρώτο κατέλαβε την 85η θέση, στο δεύτερο την 46η (προτελευταία) και στο τρίτο απεκλείσθη κατά την πρώτη διαδρομή.

Ο Χρήστος Παπαγεωργίου έλαβε μέρος στη γιγαντιαία τεχνική και στην ελεύθερη κατάβαση και κατετάγη και στις δύο τελευταίος[19].

Στην Ολυμπιάδα κυριάρχησε η Σοβιετική Ένωση, η οποία κατέκτησε 7 χρυσά, 3 αργυρά και 6 χάλκινα μετάλλια και ακολούθησαν η Αυστρία (4 χρ., 3 αργ., 4 χάλκ.), η Φινλανδία (3 χρ., 3 αργ., 3 χάλκ.), η Ελβετία (3 χρ., 2 αργ., 1 χάλκ.) κ.ά[20].

Φωτό: Αρχ. ΕΟΑ

Περισσότεροι από εβδομήντα καλλιτέχνες κατέθεσαν 86 μοντέλα, από τα οποία επελέγη το εικονιζόμενο ως σύμβολο των Χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων του 1956. Σχεδιάσθηκε από τον Ιταλό Franco Rondinneli, ο οποίος μοιράσθηκε το πρώτο βραβείο με τον Γενουάτη Bonilaure. Εικονίζει την τοποθεσία της πόλεως η οποία φιλοξένησε τους Αγώνες κάτω από τους πέντε Ολυμπιακούς κύκλους οι οποίοι, μαζί με το αστέρι, αποτελούν το έμβλημα της Ιταλικής Ολυμπιακής Επιτροπής